

Η ανθρωπιστική κρίση στην Ουκρανία

Αναστασία Χαρτοματσίδα

Από το φθινόπωρο του 2013 η κατάσταση στην Ουκρανία απασχολεί την παγκόσμια κοινότητα. Στο επίκεντρο βρίσκονται οι μάχες οι οποίες λαμβάνουν χώρα καθημερινά στην ανατολική Ουκρανία. Η υπογραφή της εκεχειρίας στο Μινσκ στα μέσα του περασμένου Φεβρουαρίου αντιμετωπίστηκε από μια μεγάλη μερίδα των ΜΜΕ ως ένα ελπιδοφόρο βήμα στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσης. Η εκεχειρία όμως ναυάγησε, καθώς την επόμενη κιόλας μέρα οι μάχες συνεχίστηκαν στην περιοχή του Ντεμπάλτσεβε. Και ενώ οι ηγέτες της Ευρώπης έχουν ήδη αρχίσει συζητήσεις περί ενός νέου «Μινσκ», οι εχθροπραξίες συνεχίζονται και η ζωή των αμάχων δυσχεραίνεται μέρα με τη μέρα.

Σε διάστημα δέκα μηνών, από τα μέσα Απριλίου του 2014, οπότε άρχισαν οι εχθροπραξίες στην περιοχή, μέχρι και τα μέσα Φεβρουαρίου του 2015, και ενώ είχε υπογραφεί το «Μινσκ 1», ο αριθμός των νεκρών έχει ανέλθει στους 5.793 και των τραυματιών στους 14.595. Ο αριθμός των προσφύγων είναι εντυπωσιακός. 980.000 έχουν μεταναστεύσει στο εσωτερικό της Ουκρανίας, ενώ η UNHCR κάνει λόγο για 600.000 πρόσφυγες σε γειτονικές χώρες. Η περιοχή του Ροστόβ στη Ρωσία, έχει δεχθεί από την αρχή των εχθροπραξιών 40.356 πρόσφυγες. Οι τοπικές ρωσικές αρχές αναφέρουν πως οι βασικοί λόγοι για τους οποίους έρχονται Ουκρανοί πρόσφυγες στην περιοχή του Ροστόβ, δεν σχετίζονται μόνο με πολιτικές επιλογές, αλλά και με την παρουσία συγγενών στην περιοχή καθώς και τη δυνατότητα για εξεύρεση δουλειάς. Από τους 40.356 πρόσφυγες μόλις οι 4.122 στεγάζονται σε χώρους προσωρινής παραμονής, ενώ οι υπόλοιποι διαμένουν σε συγγενείς τους.

Η ουκρανική κυβέρνηση είναι αμέτοχη στο ζήτημα των προσφύγων της ανατολικής Ουκρανίας. Δεν έχουν οργανωθεί από μέρους της τρόποι ώστε να διευκολυνθεί η μετακίνηση των αμάχων από τις εμπόλεμες περιοχές, γεγονός για το οποίο έχει σφοδρότατα επικριθεί από διεθνείς οργανισμούς όπως ο Ο.Η.Ε., οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα και η Διεθνής Αμνηστία. Τη μετακίνηση των αμάχων έχουν αναλάβει το Κομμουνιστικό Κόμμα Ουκρανίας, ορισμένοι τοπικοί φορείς, επιχειρήσεις και ιδιώτες. Εκτός τούτου, από τον Νοέμβριο του 2014 έχουν «παγώσει» οι καταθέσεις των πολιτών των εμπόλεμων περιοχών, οι συντάξεις έχουν σταματήσει να καταβάλλονται και πολλές περιοχές έχουν μείνει χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα. Οι κάτοικοι καλούνται να επιβιώσουν υπό αντίξοες συνθήκες, και να αντιμετωπίσουν την πείνα και τις αρρώστιες. Στα νοσοκομεία παρατηρούνται ελλείψεις φαρμάκων, ιατρικών αναλώσιμων καθώς και προσωπικού. Σημαντικές ελλείψεις παρουσιάζονται και στα τρόφιμα. Κάτοικοι της περιοχής του Σλαβιάνσκ καταφεύγουν στο μοναστήρι Σβιατογκόρσκ. Καθημερινά προσφέρονται εκεί 500 γεύματα, ενώ έχει παραχωρηθεί στέγη σε αρκετούς αμάχους της περιοχής. Σημαντική είναι και η βοήθεια ορισμένων εταιρειών, οι οποίες σε συνεργασία με εθελοντές προσφέρουν γεύματα στους πληγέντες. Εντούτοις, ένας εκπρόσωπος της ουκρανικής κυβέρνησης είχε δηλώσει ότι είναι επιλογή των κατοίκων να παραμείνουν στις εμπόλεμες ζώνες και ότι οι διαδόσεις περί ηλικιωμένων και παιδιών που λιμοκτονούν ανήκουν στη σφαίρα της φαντασίας. Κάποιος Ουκρανός οικονομολόγος υποστήριξε ότι η κυβέρνηση θέλει να βοηθήσει τις πληγείσες περιοχές, αλλά δεν δύναται λόγω περιορισμών από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Και ενώ μεγάλο μέρος της ουκρανικής κυβέρνησης αντιμετωπίζει τους κατοίκους της ανατολικής Ουκρανίας ως αποσχιστές και τρομοκράτες, οι ίδιοι οι κάτοικοι δεν δέχονται τέτοιου είδους χαρακτηρισμούς. Κατοικούν στο σημείο μηδέν της αντιπαράθεσης, περπατούν καθημερινά δίπλα σε χαλάσματα και ανώνυμους τάφους, προσπαθούν να

επιβιώσουν με το να κονσερβοποιούν και να παστώνουν τις τροφές. Και ταυτόχρονα οι μνήμες από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ξυπνούν. Οι κάτοικοι νιώθουν περήφανοι για το αντιστασιακό παρελθόν της περιοχής τους στην περίοδο της γερμανικής κατοχής. Η μνήμη της αντίστασης μοιάζει να είναι ζωντανή σε τραγούδια, αστεία ακόμα και στα παιχνίδια τους, ενώ είναι οι μόνοι που δεν έχουν ρίξει τα αγάλματα του Λένιν, σε αντίθεση με τη δυτική Ουκρανία. Η διατήρηση αυτής της μνήμης είναι από τους βασικούς παράγοντες που τους βοηθά να ανταπεξέλθουν σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες.